

RURAL PACT

Dikjarazzjoni dwar il-futur taż-żoni rurali u l-politika futura dwar l-iżvilupp rurali fl-Unjoni Ewropea

Diċembru 2024

Werrej

Preambolu	1
1. Il-futur taż-żoni rurali huwa ta' t'ħassib għas-soċjetà kollha tagħna	2
2. Sfidi rurali jeħtieġu rispons urġenti	3
3. Il-politika futura dwar l-iżvilupp rurali trid tiegħu l-ħtieġijiet taż-żoni rurali b'aktar serjeta	4
4. Tibdil fil-viżjoni fit-tul għaž-żoni rurali fi strateġija konkreta u t-twettiq tal-mudell tal-Patt Rurali	5
5. Bini tal-kapaċità lokali u ħolqien ta' appartenenza lokali	6
6. Titjib fil-monitoraġġ tal-infiq tal-UE fuq iż-żoni rurali	7

Sa fejn ikun possibbli, il-grupp għandu jadotta l-opinjoniġiet, ir-rakkomandazzjoniġiet jew ir-rapporti tiegħu b'kunsens. F'każ ta' votazzjoni, l-eżitu tal-votazzjoni għandu jiġi deċiż b'maġġoranza sempliċi tal-membri. Il-membri li jkunu vvutaw kontra jew li jkunu astjenew għandu jkollhom id-dritt li jkollhom dokument li jiġbor fil-qosor ir-raġunijiet għall-pożizzjoni tagħhom meħmuż mal-opinjoniġiet, ir-rakkomandazzjoniġiet jew ir-rapporti.

L-opinjoniġiet espressi huma dawk tal-Grupp ta' Koordinazzjoni tal-Patt Rurali biss u ma għandhomx jitqiesu bħala rappreżentattivi tal-pożizzjoni uffiċjali tal-Kummissjoni Ewropea.

Preambolu

Il-Patt Rurali huwa inizjattiva prevista fil-Komunikazzjoni dwar il-viżjoni fit-tul għaž-żoni rurali tal-UE biex tinbena kooperazzjoni bejn id-diversi livelli ta' governanza u mal-partijiet ikkonċernati. L-inizjattiva tal-Patt Rurali hija proċess ta' governanza minn isfel għal fuq u b'diversi livelli li fih il-Kummissjoni Ewropea taġixxi bħala facilitatur.

Il-Grupp ta' Koordinazzjoni tal-Patt Rurali (RPCG) ġie stabbilit bħala grupp speċjali tal-Kummissjoni biex ikompli jiżviluppa l-Patt Rurali u jidderieġi l-proċess tiegħu. Bħala membri¹ tal-RPCG, nirrikonoxxu l-ħtieġa kritika għal intervent immirat u l-innovazzjoni tal-politika biex jiġu indirizzati l-bosta sfidi li jirriżultaw mid-depopolazzjoni, it-tranzizzjoni ekoloġika, dik diġitali u tranzizzjoni oħra, u t-tnaqqis ekonomiku fir-reġjuni rurali. Fil-ġestjoni tal-fondi u l-politiki tal-UE għandu jiġi rikonoxxut u rifless li s-suċċess tal-komunitajiet rurali huwa kritiku mhux biss għall-abitanti rurali, iżda għall-benesseri ekonomiku, ambjentali u soċjali usa' tal-Unjoni Ewropea kollha.

L-għan kollettiv tagħna huwa li noħolqu komunitajiet rurali vibranti u reżiljenti li kapaċi jikkontribwixxu fi tranzizzjoni sostenibbli ekonomiċi, ambjentali u soċjali. Għalhekk, aħna l-membri tal-RPCG żviluppajna b'mod kongunt din id-Dikjarazzjoni bi twegiba għad-disa' mistoqsijiet stabbiliti minn ["Il-viżjoni fit-tul għaž-żoni rurali tal-UE: il-kisbiet ewlenin u t-triq 'il quddiem"](#), u adottajna² d-Dikjarazzjoni fit-12 ta' Diċembru 2024.

1. Il-futur taż-żoni rurali huwa ta' tħassib għas-soċjetà kollha tagħna

1.1. Il-benesseri ekonomiku u soċjali tal-UE jiddependu ħafna fuq iż-żoni rurali

Il-komunitajiet rurali għandhom rwol ċentrali fl-ekonomija tal-UE. Setturi bħall-agrikoltura u l-produzzjoni sostenibbli tal-ikel, il-forestrija, is-sajd, u l-enerġija rinnovabbli jirnexxu f'dawn l-oqsma, filwaqt li jappoġġaw is-sigurtà tal-ikel, il-ġestjoni tar-riżorsi, u l-istrateġiji dwar l-enerġija (b'mod partikolari l-enerġija ekoloġika).

Barra minn hekk, iż-żoni rurali qed jitransformaw f'ċentri għall-attivitajiet ekonomiċi, inkluż l-agriturizmu, l-ekoturizmu, u n-negozji diġitali. Dawn il-komunitajiet jarrikkixxu n-nisġa soċjali tal-UE billi joffru stil ta' ħajja uniku kkaratterizzat minn aktar spazju u konnessjonijiet interpersonali aktar mill-qrib fi ħdan il-komunitajiet lokali.

Barra minn hekk, iż-żoni rurali jippreservaw it-tradizzjonijiet lokali u l-wirt kulturali, irawmu d-diversità kulturali, jintegraw parteċipanti ġodda u migranti, u jsaħħu s-sigurtà fir-reġjuni tal-fruntiera.

1.2. Iż-żoni rurali tal-Unjoni Ewropea huma kruċjali biex jiġi indirizzat it-tibdil fil-klima

Ir-reġjuni rurali huma ċentrali kemm għall-mitigazzjoni tat-tibdil fil-klima kif ukoll fl-adattament għall-impatti tiegħu. Dawn jospitaw il-produzzjoni sostenibbli tal-ikel, il-ġestjoni tar-raba' u tal-foresti, il-produzzjoni tal-enerġija rinnovabbli, il-konservazzjoni tal-ħabitats naturali u l-għoti ta' servizzi tal-ekosistema (b'mod partikolari f'ekosistemi fragli bħall-muntanji u l-gżejjer).

Is-suċċess tal-istrateġiji klimatiċi jiddependi b'mod sinifikanti fuq kif il-komunitajiet rurali jingħataw is-setgħa b'mod effettiv li jadottaw prattiki sostenibbli, isahħu r-reziljenza, u jikkontribwixxu fil-ġlieda globali kontra t-tibdil fil-klima.

1.3. Ir-riżorsi rurali ma jridux jiġu sfruttati u għandhom jiġu ġestiti b'mod sostenibbli

Filwaqt li ż-żoni rurali għandhom assi naturali, kulturali u ekonomiċi prezzjużi, dawn ma għandhomx jiġu sfruttati u użati żżejjed, iżda għandhom jiġu ttrattati b'kunsiderazzjonijiet għas-sostenibbiltà fit-tul. Pereżempju, il-proġetti tal-enerġija

rinnovabbli, bħat-turbini eoliċi f'żoni muntanjużi, għandhom jiġu integrati bil-ħsieb li jiġu bbilanċjati l-impatti ambjentali u l-interessi tal-komunità lokali, filwaqt li jiġi żgurati li l-benefiċċji jstendju għan-nies li jgħixu hemmhekk.

Bl-istess mod, it-turizmu għandu jiġi ġestit bir-reqqa biex jiġu protetti l-pajsaġġi rurali u jiġi ppreservat il-wirt kulturali mingħajr ma jiġu mxekkla l-ekosistemi lokali. Barra minn hekk, ir-riżorsi tal-ħamrija u tal-ilma jeħtieġu prattiki ta' ġestjoni responsabbli biex tiġi evitata d-degradazzjoni u tiġi żgurata l-vijabbiltà tagħhom għall-ġenerazzjonijiet futuri.

1.4. Il-politiki tal-UE għandhom jippromwovu l-iżvilupp rurali sostenibbli b'mod aktar immirat

Il-politiki tal-UE għandhom jippromwovu l-inkluzività u l-iżvilupp rurali sostenibbli, inklużi investimenti fl-infrastruttura, fil-prattiki sostenibbli, u f'setturi ekonomiċi lokali ġodda (bħall-ekonomija b'ċirkwit magħluq, fl-enerġija distribwita bbażata fuq komunitajiet tal-enerġija rinnovabbli, fl-ekonomija soċjali u ffukata fuq il-komunità u fid-diġitalizzazzjoni).

Il-politiki tal-UE għandhom jiżguraw li l-komunitajiet rurali u l-abitanti tagħhom, inklużi l-gvernijiet lokali, l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, u l-entitajiet privati (inklużi n-negozji rurali), ikunu jistgħu jikkontribwixxu b'mod pożittiv għall-futur tal-unjoni b'mod bilanċjat u sostenibbli.

2. Sfidi rurali jeħtieġu rispons urgenti

2.1. Iż-żoni rurali qed iħabbtu wiċċhom ma' sfidi demografiċi u tnaqqis ekonomiku

Iż-żoni rurali qed jesperjenzaw ciklu ta' depopolazzjoni u tixjiħ tal-popolazzjoni. It-tnaqqis ekonomiku u t-tnaqqis tas-servizzi, kif ukoll in-nuqqas ta' aċċess għas-servizzi (inkluż l-aċċessibbiltà fiż-żoni rurali u l-għażliet ta' mobbiltà suffiċjenti u affordabbli, l-edukazzjoni u s-servizzi tal-kura tas-saħħa), in-nuqqas ta' akkomodazzjoni u ta' aċċess għall-art ikomplew jaċċelleraw aktar il-migrazzjoni, b'mod partikolari taż-żgħażagħ.

In-nuqqas ta' ħaddiema u l-iskarsezza ta' opportunitajiet ta' impjegi ta' kwalità, u l-għeluq tan-negozji (inklużi l-ħwienet lokali) qed ikomplew jdgħajfu l-komunitajiet rurali u jaggravaw l-isfidi demografiċi.

2.2. Il-komunitajiet rurali jeħtieġu li jinnovaw biex jadattaw għat-tranzizzjonijiet diġitali, ekoloġiċi u ekonomiċi

Il-komunitajiet rurali jiffaċċjaw sfidi uniċi fl-adattament għat-tranzizzjonijiet diġitali, ekoloġiċi u ekonomiċi. Il-ħtieġa għal investimenti sinifikanti fl-infrastruttura u l-innovazzjoni li jibqgħu validi fil-futur (inklużi l-innovazzjonijiet teknoloġiċi, soċjali, kummerċjali u ta' governanza) hija urgenti biex jiġi żgurat li ż-żoni rurali ma jithallewx lura f'dawn it-trasformazzjonijiet.

2.3. Tipi differenti ta' oqsma jiffaċċjaw tipi differenti ta' sfidi u jeħtieġu twegġibiet immirati

Irid jiġi rikonoxxut li diversi tipi ta' żoni rurali (eż. muntanjużi, gżejjer, reġjuni mbegħda u ultraperiferiċi, u reġjuni tal-fruntiera) joffru opportunitajiet differenti, kif ukoll jiffaċċjaw tipi differenti ta' sfidi li jeħtieġu reazzjonijiet u interventi ta' politika varjati, kif enfasizzat skont l-Artikolu 174 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea.

Pereżempju: id-distanza miċ-ċentri urbani u l-konnessjonijiet bejn żoni urbani u rurali hija kunsiderazzjoni ewlenija; iż-żoni muntanjużi għandhom ħtiġijiet speċifiċi minħabba l-isfidi relatati mal-aċċessibbiltà u l-aċċess għas-servizzi; ir-reġjuni ultraperiferiċi jiffaċċjaw ukoll restrizzjonijiet sinifikanti marbuta mal-kamp ta' applikazzjoni territorjali limitat, l-insularità u l-iżolament

tagħhom, u l-ispejjeż li jirriżultaw minn distanzi konsiderevoli sas-swieq ewlenin; billi r-reġjuni tal-fruntiera spiss ikunu partikolarment esposti għall-kwistjonijiet ta' sigurtà, it-tnaqqis ekonomiku u t-tensjonijiet ġeopolitiċi.

2.4. Ir-restrizzjonijiet tal-kapaċità jillimitaw il-kapaċità tal-komunitajiet rurali li jaġixxu u jaċċessaw il-finanzjament

Il-komunitajiet rurali spiss jiffaċċjaw restrizzjonijiet sinifikanti tal-kapaċità, aggravati aktar mill-bidla demografika, speċjalment hekk kif qed jiġtilqu individwi żgħażagħ u b'livell edukattiv. Barra minn hekk, il-komunitajiet rurali jiddependu ħafna fuq ix-xogħol volontarju u l-organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, li t-tnejn li huma jeħtieġu appoġġ aktar b'saħħtu u rikonoxximent akbar.

Ir-restrizzjonijiet tal-kapaċità jxekklu l-kapaċità tal-komunitajiet rurali li jiżguraw il-finanzjament u li jippjanaw b'mod effettiv għall-futur. Iż-żoni rurali spiss ma jkollhomx finanzjament immirat, u meta l-finanzjament ikun disponibbli, l-ostakli burokratiċi — bħall-proċeduri kkumplikati żżejjed — jillimitaw l-użu effettiv tiegħu. L-iżvilupp Lokali Mmexxi mill-Komunità (CLLD, Community-led Local Development), minkejja l-elementi b'saħħathom u r-rekord ippruvat tiegħu, bħalissa ma għandux biżżejjed fondi u mhux utilizzat biżżejjed.

3. Il-politika futura dwar l-iżvilupp rurali trid tiegħu l-ħtiġijiet taż- żoni rurali b'aktar serjetà

3.1. It-tiżiħ ta' appoġġ b'diversi politiki u b'finanzjament multiplu għal żoni rurali, inkluża l-verifika rurali

Il-politika tal-iżvilupp rurali għandha ssegwi approċċ ta' politika olistiku u integrat, filwaqt li tenfasizza l-importanza tal-verifika rurali ta' diversi politiki. Il-kuncett ta' verifika rurali, li jinvolvi *"ir-rieżami tal-politiki permezz ta' lenti rurali, biex dawn il-politiki jkunu adegwati għall-finijiet tagħhom għal ta' dawk li jgħixu u jaħdmu f'żoni rurali"*⁸ irid imur lil hinn minn prinċipju astratt, u jissaħħaħ permezz ta' regolamenti, proċeduri, u gwida metodoloġika komprensiva rilevanti.

Il-finanzjament għall-politiki tal-iżvilupp rurali għandu jiġi wkoll minn kombinament ta' sorsi Ewropej, nazzjonali u reġjonali. Sforz ikkoordinat f'diversi politiki u fondi u flussi oħra ta' finanzjament tal-UE huwa essenzjali biex jiġi żgurat li l-komunitajiet rurali jirċievu r-riżorsi li jeħtieġu. Il-partijiet ikkonċernati rurali għandhom ikunu involuti mill-qrib fit-tfassil tal-politiki rilevanti.

3.2. It-tiżiħ ta' approċċi mmexxija mill- komunità u bbażati fuq il-post bħal- LEADER/is-CLLD u l-Irħula Intelligenti

L-iżvilupp Lokali Mmexxi mill-Komunità (CLLD) għandu jintuża b'mod aktar wiesa' bħala metodu ewlieni biex jiġu identifikati l-ħtiġijiet, jiġu żviluppati l-pjanijiet u l-istrateġiji lokali, jiġu ppjanati u implimentati l-proġetti lokali, u jitqassmu l-fondi. Is-CLLD huwa approċċ minn isfel għal fuq għall-iżvilupp reġjonali u lokali, fejn il-komunitajiet lokali jieħdu t-tmexxija fl-identifikazzjoni u l-indirizzar tal-ħtiġijiet ta' żvilupp tagħhom, inkluż it-teħid ta' deċiżjonijiet lokali (bħall-Gruppi ta' Azzjoni Lokali, GAL), l-involviment tal-atturi lokali u l-approċċ ta' finanzjament multiplu.

Dan jippermetti wkoll li jiġu indirizzati l-ħtiġijiet ibbażati fuq iż-żona b'mod aktar immirat. LEADER ilu l-metodu ewlieni tas-CLLD użat b'suċċess fiż-żoni rurali għal għexieren ta' snin, filwaqt li s-CLLD b'finanzjament multiplu f'żoni rurali u mhux rurali ġie promoss bil-qawwa, iżda mhux adottat b'mod wiesa' fl-Istati Membri.

Aktar reċentement tfaċċaw approċċi lokali oħra mmexxija mill-komunità, speċjalment l-Irħula Intelligenti. L-Irħula Intelligenti għandhom l-għan li jsaħħu r-reżiljenza tal-komunitajiet rurali billi jrawmu l-innovazzjoni teknoloġika u soċjali fil-livell tal-

komunità lokali u rurali, skont il-prinċipji tas-CLLD (jiġifieri ppjanar lokali mmexxi mill-komunità, parteċipattiv u olistiku u l-implimentazzjoni ta' inizzjattivi intelligenti u innovattivi).

3.3. It-tiżiħ tar-rabtiet bejn l-appoġġ tal-UE u l-movimenti rurali

Minbarra l-istrumenti formali tas-CLLD tal-UE, teżisti xibka b'saħħitha ta' konnettività fis-soċjetà ċivili fil-livelli lokali, reġjonali, nazzjonali u Ewropej, inkluża firxa wiesgħa ta' gruppi lokali, assoċjazzjonijiet tal-irħula u reġjonali, trusts għall-iżvilupp, intrapriżi soċjali, kunsilli komunitarji, sħubijiet lokali, u aktar.

Ħafna minn dawn il-"movimenti rurali" għandhom tradizzjoni twila (li tmur lura għal aktar minn 50 sena) u żviluppaw sistema ta' parlamenti rurali nazzjonali u Ewropej biex jagħtu vuċi lill-komunitajiet rurali u jtejbu l-kapaċitajiet lokali. Il-finanzjament għal dawn in-networks — li jiġi l-aktar minn gvernijiet reġjonali jew nazzjonali u kontribuzzjonijiet mill-membri — għandu jiġi kkomplementat minn finanzjament Ewropew biex tinzamm il-kapaċità kritika ta' dawn in-networks.

3.4. Insemmgħu leħinna u ntejbu r-rappreżentanza tal-interessi taż-żoni rurali fit-tfassil tal-politika

Jekk l-UE se ssegwi fond uniku jew approċċ b'fond multiplu għall-politika/i u l-programm(i) futur(i) taħt ġestjoni kondiviża, ma għadux biżżejjed li jitħalla kompletament fid-diskrezzjoni tal-Istati Membri liema sehem mill-finanzjament tal-UE jallokaw għal skopijiet ta' żvilupp rurali.

Filwaqt li iż-żoni rurali huma kruċjali għall-iżvilupp sostenibbli Ewropew u huma fil-qalba tal-azzjonijiet klimatiċi, ir-rappreżentanza tal-interessi taż-żoni u l-komunitajiet rurali — lil hinn mill-agrikoltura — hija relattivament dgħajfa, meta mqabbla ma' interessi settorjali u territorjali oħra (eż. urbani). Konsekwentement, iż-żoni rurali u l-komunitajiet rurali ma ngħataw biżżejjed attenzjoni fil-politiki u l-finanzjament.

3.5. Mandat lill-Istati Membri biex jallokaw sehem minimu ta' fondi għall-iżvilupp rurali

F'konformità mal-prinċipji tal-“verifika rurali”, l-RPCG jirrakkomanda impenn sod u rekwiżiti ċari mil-livell tal-UE lejn l-Istati Membri. Skont dawn, perċentwal obbligatorju tal-fondi kollha tal-UE fil-qafas finanzjarju pluriennali, speċjalment il-fondi tal-Politika ta' Koeżjoni u tal-PAK (eż. mill-inqas 30%), irid jiġi allokati liż-żoni rurali u lill-komunitajiet rurali, għall-għanijiet ta' żvilupp rurali lil hinn mill-agrikoltura.

3.6. Issir obbligatorja allokazżjoni minima ogħla tal-fondi permezz tal-approċċ tas-CLLD

L-allokazżjoni attwali ta' 5% permezz tas-CLLD ma għadhiex biżżejjed. Sehem obbligatorju ta' fondi mmirati lejn l-iżvilupp rurali (eż. mill-inqas 10%) għandu jitqassam permezz ta' mekkaniżmi tas-CLLD immexxija lokalment u bbażati fuq il-post (bħal-LEADER u l-Irħula Intelliġenti) biex jiġi żgurat li l-komunitajiet lokali jkollhom ir-riżorsi finanzjarji meħtieġa biex jixprunaw l-iżvilupp tagħhom stess.

3.7. Kunsiderazzjoni ta' programm u fond dedikati għall-iżvilupp rurali bħala soluzzjoni alternattiva

Aħna nemmnu li hija meħtieġa allokazżjoni minima obbligatorja tal-fondi tal-UE għall-iżvilupp rurali (irrispettivament mill-politika finali u x-xenarju ta' finanzjament), kif stabbilit fil-Punt 3.5. Madankollu, jekk dan ma jkunx fattibbli, Fond Ewropew għall-Iżvilupp Rurali (ERUDF, European Rural Development Fund) u programm dedikati għandhom jiġu stabbiliti u jingħataw riżorsi adegwati (eż. mill-inqas 30% tal-fondi kollha tal-UE — ara l-Punt 3.5).

Dan l-approċċ jagħti aktar prominenza lill-kwistjonijiet rurali fost il-politiki tal-UE u jiżgura finanzjament imtejjeb disponibbli għall-komunitajiet rurali. Barra minn hekk, l-inizjattivi tas-CLLD għandhom jirċievu appoġġ finanzjarju akbar anke fi ħdan l-ERUDF, jekk tintgħazel din l-għażla.

3.8. Tingħata flessibbiltà lill-Istati Membri fid-definizzjoni tal-prijoritajiet u l-istrategiji tal-iżvilupp rurali

Filwaqt li l-allokazżjoni għall-iżvilupp rurali għandha tkun obbligatorja, il-flessibbiltà hija kruċjali biex l-Istati Membri jkun jistgħu jiffinanzjaw objettivi speċifiċi mfassla għall-istrategiji tal-iżvilupp rurali tagħhom allinjati mal-qafas u l-prijoritajiet usa' stabbiliti mill-UE. Mudell ta' finanzjament ibbażat fuq il-ħtiġijiet u orjentat lejn ir-riżultati li jirrifletti r-rekwiżiti differenti taż-żoni rurali u urbani huwa essenzjali.

4. Tibdil fil-viżjoni fit-tul għaż-żoni rurali fi strategija konkreta u t-twettiq tal-mudell tal-Patt Rurali

4.1. Tinbidel il-viżjoni fit-tul għaż-żoni rurali fi Strategiji għall-Iżvilupp Rurali fil-livelli kollha

Il-viżjoni fit-tul għaż-żoni rurali tal-UE (LTVRA, a long-term vision for the EU's rural areas) trid tinbidel fi strategiji konkreti fil-livelli tal-UE, nazzjonali u reġjonali. L-Istati Membri għandhom ikunu meħtieġa jiżviluppaw strategiji nazzjonali (u reġjonali) għall-iżvilupp rurali allinjati mal-prijoritajiet komuni tal-UE stabbiliti f'dokumenti strateġiċi, bħal-LTVRA, il-Patt Ekoloġiku Ewropew, u d-Deċennju Diġitali.

L-istrategiji jridu jtfasslu fi sħubija mal-partijiet ikkonċernati rurali, inkluż fil-livell lokali, biex jiġi żgurat li jirriflettu b'mod adegwat il-prijoritajiet u l-ħtiġijiet lokali.

4.2. Jinħoloq mudell tal-Patt Rurali permezz ta' strutturi interistituzzjonali b'saħħithom u b'koordinament

Fil-livelli reġjonali, nazzjonali u tal-UE, l-isforzi għall-iżvilupp rurali għandhom jiġu kkoordinati permezz ta' oqfsa istituzzjonali ddedikati li jiżguraw koordinazzjoni kemm orizzontali kif ukoll vertikali. Il-prinċipji u l-mekkanizmi stabbiliti fil-pubblikazzjoni tal-Patt Rurali, “[Biex il-Patt Rurali jsir realtà fl-Istati Membri](#)”, għandhom jiġu segwiti.

Il-membri maħtura tal-gvern nazzjonali u reġjonali u l-gruppi ta' koordinazzjoni interministerjali obbligatorji jistgħu jiżguraw il-koerenza tal-politika u jikkontribwixxu għall-verifika rurali effettiva. Mekkanizmi bħal dawn iservu bħala kundizzjoni għall-aċċess tas-sehem tal-fondi għall-iżvilupp rurali.

Fil-livell tal-UE, Direttorat Ġenerali dedikat għall-Iżvilupp Rurali (DĠ RURAL) jista' jissimplifika u jikkoordina l-ambizzjonijiet u l-isforzi għall-iżvilupp rurali. Barra minn hekk, il-kooperazzjoni u l-koordinazzjoni fost id-Direttorati Ġenerali rilevanti (DĠ AGRI, DĠ REGIO — potenzjalment —DĠ RURAL futur, u DĠ rilevanti oħra) għandhom jissahħu.

4.3. Tinbena l-kapaċità għall-Awtoritajiet ta' Ġestjoni fl-iżvilupp rurali u l-verifika rurali

Il-verifika rurali għandha tiġi integrata fil-livelli nazzjonali u tal-UE, b'mod partikolari fil-fażijiet preleġizlattivi u postleġizlattivi. L-awtoritajiet maniġerjali u organizzazzjonijiet ewlenin oħra tal-politika iridu jitharrġu fl-iżvilupp rurali u fil-verifika rurali biex tiġi żgurata implimentazzjoni effettiva tal-politika. L-għarfien espert tekniku u l-bini tal-kapaċità huma essenzjali biex jappoġġaw lil dawn l-awtoritajiet fil-ġestjoni tal-istrateġiji rurali.

5. Bini tal-kapaċità lokali u ħolqien ta' appartenenza lokali

5.1. Tissaħħaħ il-kapaċità fil-livell lokali permezz ta' finanzjament iddedikat u appoġġ tekniku

Il-komunitajiet rurali, speċjalment dawk żgħar u b'rizorsi limitati, għandhom jirċievu appoġġ tekniku għall-iżvilupp ta' ideat ta' proġetti u jinnavigaw applikazzjonijiet ta' finanzjament. Dan jista' jiġi ffaċilitat minn Gruppi ta' Azzjoni Lokali (GAL), networks rurali nazzjonali, u networks Ewropej iddedikati (inklużi networks ta' municipalitajiet rurali).

Għandhom jiġu allokati biżżejjed fondi tal-UE għan-networking, l-assistenza teknika u l-azzjonijiet preparatorji fil-livell tal-UE, biex tinbena l-kapaċità u jkun jista' jsir skambju ta' esperjenzi fil-livell tal-UE (izda wkoll ma' territorji rurali f'pajjiżi mhux tal-UE).

5.2. Tkun tista' titħalla flessibilità fil-proċessi tal-applikazzjoni għall-benefiċjarji lokali

Fil-proċess tal-applikazzjoni għandhom jiġu inkorporati aktar flessibilità u sens ta' esperimentazzjoni. Is-simplifikazzjoni tar-regoli finanzjarji bl-introduzzjoni ta' pagamenti bbażati fuq ir-risultati u bl-użu ta' Għażliet ta' Kostijiet Issimplifikati (Simplified Cost Options, bħall-kostijiet ta' unità u s-somom f'daqqa) b'mod aktar wiesa', tghin biex jittaffa l-piż fuq proġetti iżgħar. Il-finanzjament ibbażat fuq il-prestazzjoni u s-sistemi simplifikati ta' rapportar finanzjarju huma essenzjali għall-appoġġ tal-inizjattivi mmexxija mill-komunità.

5.3. Jiġi pprovdut finanzjament ta' avvjament għat-tnejja tal-proġetti u l-iżvilupp tal-ideat

Il-finanzjament inizjali — pereżempju, għall-iżvilupp tal-ideat, it-fassil tal-proġetti, u t-tnejja — u r-rizorsi katalisti huma kritiċi fl-istadji bikrija tal-inizjattivi u tal-proġetti. Approċċi ġodda, bħall-pitching tal-proġetti, jistgħu jikkomplementaw proposti formali bil-miktub, u b'hekk il-benefiċjarji b'inqas esperjenza jkollhom ċans aħjar li jaċċessaw il-finanzjament.

5.4. Appoġġ lill-komunitajiet rurali fl-innovazzjoni u l-iskambju internazzjonali

L-appoġġ għall-innovazzjoni mill-fażi tal-idea huwa kruċjali għas-sostenn ta' soluzzjonijiet kreattivi fil-komunitajiet rurali. Trid tingħata attenzjoni speċjali biex atturi iżgħar ikunu jistgħu jipparteċipaw fi proġetti ta' innovazzjoni u kollaborazzjonijiet transfruntiera. Il-komunitajiet rurali żgħar għandhom jirċievu appoġġ tekniku u jkollhom aċċess dirett imtejjeb għall-programmi tal-UE b'ġestjoni diretta, bħal Orizzont Ewropa u Interreg.

6. Titjib fil-monitoraġġ tal-infiq tal-UE fuq iż-żoni rurali

6.1. Il-bini fuq oqfsa ta' monitoraġġ u *data* eżistenti, u l-kunsiderazzjoni ta' aspetti kwalitattivi

Id-*data* (b'hal dik miġbura u pprezentata permezz tal-Osservatorju Rurali) għandha ttejjeb it-tfassil tal-politika bbażat fuq l-evidenza. L-oqfsa eżistenti għall-ġbir u l-monitoraġġ tad-*data* għandhom jiġu sfruttati, b'enfasi fuq indikaturi soċjali u ekonomiċi ewlenin li jipprovdu għarfien siewi dwar il-benesseri tal-komunitajiet rurali.

Minbarra d-*data* kwantitattiva, l-indikaturi kwalitattivi li juru l-benefiċċji intanġibbli, b'hal-kapital soċjali u l-koeżjoni tal-komunità, għandhom jiġu integrati fis-sistema ta' monitoraġġ. Barra minn hekk, il-ġbir tad-*data* għandu jqis is-sostenibbiltà fit-tul (jiġifieri r-riżultati u l-impatt lil hinn mid-durata tal-proġetti appoġġati).

6.2. Monitoraġġ tal-infiq tal-UE skont is-setturi u t-tipi ta' territorju

Il-fondi tal-UE għandhom jiġu mmarkati skont is-settur u t-territorju, biex jikkontribwixxu għal fehim aħjar tas-sehem tal-fondi allokati għaž-żoni rurali, filwaqt li jiġi żgurat li dawn iż-żoni jirċievu s-sehem ġust tagħhom ta' riżorsi. L-immarkar territorjali għandu jqis ukoll l-ispeċifità taż-żoni rurali (ara l-Punt 2.3), speċjalment iż-żoni li jeħtieġu attenzjoni speċjali (eż. il-muntanji, il-gżejjer, ir-regġuni tal-fruntiera u dawk ultraperiferiċi).

Dan l-approċċ jgħin biex jiġu evitati sitwazzjonijiet fejn il-finanzjament ikun ta' benefiċċju sproporzjonat għat-territorji rurali b'kapacità ogħla. L-implimentazzjoni ta' sistema ta' mmarkar b'hal din se tippermetti monitoraġġ aktar effettiv tal-allokkazzjonijiet tal-fondi u tiżgura li jintlaħqu l-għanijiet tal-iżvilupp rurali.

6.3. Żvilupp ta' indikaturi SMART għall-proġetti lokali

Għandu jiġi żviluppat sett standardizzat ta' indikaturi SMART (speċifiċi, li jistgħu jitkejju, li jistgħu jinkisbu, rilevanti u marbuta biż-żmien) għall-proġetti lokali. L-għoti ta' appoġġ tekniku għall-partijiet ikkonċernati rurali fil-kejl ta' dawn l-indikaturi jiżgura l-konsistenza fl-evalwazzjoni tal-proġetti. Madankollu, dan għandu jinkiseb mingħajr ma jiġi impost piż amministrattiv sproporzjonat fuq il-partijiet ikkonċernati lokali/il-benefiċjarji tal-proġetti għall-ġbir tad-*data*.

- 1 Rappreżentanti ta' organizzazzjonijiet Ewropej nongovernattivi, organizzazzjonijiet tas-soċjetà ċivili, organizzazzjonijiet tan-negozji u organizzazzjonijiet ta' awtoritajiet pubbliċi; rappreżentanti tal-akkademja u organizzazzjonijiet tar-riċerka; rappreżentanti eletti tat-tliet networks li jiffurmaw il-grupp tat-tmexxija tal-parlament rurali Ewropew (ELARD, European LEADER Association for Rural Development; ERCA, European Rural Community Association; PREPARE, Partnerships for Rural Europe); il-Parlament Ewropew (COMAGRI u COMREGI) irrappreżentat mill-MEPs, il-Kumitat tar-Regġuni (NAT u COTER) irrappreżentat mill-membri tiegħu (l-awtoritajiet lokali u reġjonali) u l-Kumitat Ekonomiku u Soċjali Ewropew (NAT u ECO) irrappreżentat mill-membri tiegħu; tliet Stati Membri — rappreżentanti tat-triju ta' Presidenzi tal-Kunsill tal-Unjoni Ewropea — żewġ rappreżentanti skont l-Istat Membru, wieħed responsabbli għall-iżvilupp rurali u wieħed għall-koeżjoni territorjali.
- 2 L-RPCG jadotta l-opinjoni, ir-rakkomandazzjonijiet jew ir-rapporti tiegħu b'kunsens (b'maġġoranza sempliċi). Mill-31 membru tal-RPCG, 29 adottaw id-dikjarazzjoni attwali.
- 3 https://rural-vision.europa.eu/action-plan/cross-cutting/rural-proofing_en?prefLang=mt

Ingħaqad mal-Komunità tal-Patt Rurali u l-pjattaforma online

https://ruralpact.rural-vision.europa.eu/become-member_en?etrans=mt

 ruralpact.rural-vision.europa.eu/index_mt

 info@rural-pact.eu

Il-Lussemburgu: L-Uffiċċju tal-Pubblikazzjonijiet tal-Unjoni Ewropea, 2024

© L-Unjoni Ewropea, 2024. CC-BY 4.0

Ritratt tal-qoxra: ©Flickr

L-Uffiċċju ta' Appoġġ għall-Patt Rurali huwa proġett implimentat minn

PRINT ISBN 978-92-68-24282-7 doi:10.2762/7933689 KF-01-25-002-MT-C

PDF ISBN 978-92-68-24281-0 doi:10.2762/3129585 KF-01-25-002-MT-N